

Par SEPA standartu ieviešanu tirdzniecības vietās

Pašlaik Eiropā uzsākta viena no lielākajām klientu maksājumu tirgus iniciatīvām – SEPA projekts. SEPA – Vienotā eiro maksājumu telpa (*Single Euro Payments Area*) – paredz iespēju visiem patērētājiem, uzņēmumiem un valsts iestādēm neatkarīgi no tā, kurā Eiropas valstī tie atrodas, veikt un saņemt eiro maksājumus gan starp valstīm, gan vienas valsts ietvaros saskaņā ar vienotiem nosacījumiem, tiesībām un pienākumiem.

SEPA prasības attiecas uz maksājumiem eiro, tomēr tās jāievēro visām ES valstīm – arī Latvijai. 2009. gada 14. decembrī apstiprināta Latvijas Nacionālā SEPA plāna 1.0 versija, un SEPA ieviešanas pasākumi iekļauti Latvijas Nacionālā eiro ieviešanas plānā (pielikums Nr. 1 "Pasākumu plāns vienotās Eiropas valūtas ieviešanai Latvijā".)

SEPA karšu maksājumu projekta veiksmīgai ieviešanai nepieciešams visu iesaistīto pušu atbalsts un apņemšanās lietot SEPA produktus. Aicinām visas iesaistītās puses atbalstīt un līdzdarboties SEPA projekta īstenošanā!

SEPA plāns maksājumu karšu drošības jomā paredz EMV standarta ieviešanu karšu izdošanā un pieņemšanā, kā arī maksājumu karšu datu drošību un klientu datu aizsardzību, ieviešot PCI DSS standartu (*Payment Card Industry Data Security Standard*) un PA-DSS standartu (*Payment Application Data Security Standard*).

EMV ir starptautisks standarts kredīta un debeta maksājumiem, kas balstās uz viedkaršu tehnoloģiju. EMV galvenie uzdevumi ir prasību maksājumu pieņemšanas iekārtām un viedkartēm standartizācija, nodrošinot maksājumu tīklu globālu sadarbību un paaugstinot maksājumu drošību.

PCI DSS standarts maksājumu nozarē nosaka jaunus, drošākus informācijas aizsardzības risinājumus. Šā standarta ieviešanas un uzturēšanas procesu uzrauga un atbalsta starptautiskās maksājumu karšu organizācijas (*MasterCard* un *VISA*).

Drošības prasības, kas palīdz programmatūras izstrādātājiem attīstīt drošu maksājumu aplikāciju programmatūru, lai neuzglabātu aizliegtus maksājumu karšu datus, piemēram, magnētiskā celiņa datus, CVV2 vai PIN, un nodrošinātu atbilstību PCI DSS standarta prasībām, apkopotas PA-DSS standartā. Programmatūras atbilstība PA-DSS standarta prasībām ir obligāta, ja tirgotājs izmanto pirktu, licencētu vai citādi izplatītu trešās puses programmatūru.

Latvijas bankas jau laikus sāka pāriet uz EMV standartam atbilstošu karšu izdošanu (2009. gada beigās 98.0% karšu bija EMV standartam atbilstīgas) un ATM uzstādīšanu (2009. gada beigās visi ATM bija EMV standartam atbilstīgi). Pašlaik problēmas SEPA karšu ietvara "tirgotājs–pieņēmējbanka" posmā rada POS termināļu un kases sistēmu atbilstības nodrošināšana (2009. gada beigās – 88.7%). Bankas savā īpašumā esošajiem POS termināļiem jau nodrošina šo standarta prasību ievērošanu, tāpat bankas pašlaik aktīvi darbojas arī PCI DSS un PA-DSS standarta ieviešanā. Tomēr lielākajā daļā kases sistēmu šie standarti pagaidām nav ieviesti.

Tā kā kases sistēmas pieder tirgotājiem, SEPA prasību ieviešana kases sistēmās jānodrošina tirgotājiem. Tāpēc viņiem jāuzņemas daļa atbildības par pirkumu drošību, ieviešot pasākumus, kas nodrošinātu atbilstību minētajiem standartiem.

Lai palielinātu klientu uzticību norēķinu karšu maksājumu drošībai, mazumtirdzniecībā svarīgi lietot labāko pieejamo tehnoloģisko risinājumu, lai novērstu krāpnieciskas darbības un datu zādzības. Ekonomiskās lejupslīdes laikā audzis zādzību un noziegumu skaits, un pašlaik pasaulē palielinās organizētās noziedzības iesaistīšanās datu zādzībās. Kriminālās organizācijas demonstrē spējas veikt datu zādzības, izmantojot mazumtirgotāju datorsistēmu un drošības sistēmu vājās vietas vai neaizsargātās piekļuves iekārtas, pieaug tīkla vietņu uzlaušanas un personas datu zādzību skaits. Piemēram, ASV maksājumu karšu dati nozagti TJX, "OfficeMax", "BJ's Wholesale Club", "Boston Market", "Barnes and Noble" un "Sports Authority".

Starptautiskās maksājumu karšu organizācijas ir tiesīgas aprēķināt soda naudas, ja tiek pierādīta karšu datu zādzība. Papildu sekas ir nemateriālais kaitējums tirgotāja reputācijai un patērētāja uzticībai maksājumu instrumentu lietošanas drošībai.

Lūdzam visus tirgotājus aktīvi piedalīties jauno maksājumu karšu datu drošības standartu ieviešanā kases sistēmās un karšu apkalpošanas sistēmas infrastruktūrā! Visas bankas paidušas apņēmību sadarboties, lai palīdzētu skaidrot tirgotājiem šā standarta prasības un ieviešanas nosacījumus.